

GERECHTIGHEID, VREDE EN HEELHEID VAN DE SCHEPPING

NIEUWSBRIEF VAN DE COMMISSIE MISSIONAIRE BEWEGING RELIGIEUZEN

Nummer 6, juli 2016

Redactioneel:

Het is zomertijd. Maar zeker geen komkommertijd. Schokkende gebeurtenissen op het wereldtoneel volgen elkaar in adembenemend tempo op: Brexit, aanslagen in Orlando en Nice, een mislukte coup in Turkije en een Turkse regering die alle remmen losgooit om het land in de richting van een dictatuur te sturen, een Amerikaanse presidentskandidaat die het moet hebben van bluff en leugen. De simplistische oplossingen van populistten of de gewelddadige oplossingen van fundamentalisten lijken de wind in de zeilen te hebben. Dat alles baart me grote zorgen.

In deze nieuwsbrief staan vooral berichten van initiatieven en campagnes die fundamentele waarden overeind houden; waarden als solidariteit, verbondenheid, menselijke waardigheid. Het milieu is niet iets buiten ons, wij maken er deel van uit. Als wij het milieu aantasten, tasten wij de bodem onder ons bestaan aan. Vluchtelingen zijn geen probleem, ze hebben een probleem. Zij confronteren ons met menselijke kwetsbaarheid. Wat hen overkomt, zou ook ons kunnen overkomen. Geweld leidt tot meer geweld. Het is verheugend dat er in het Vaticaan een serieus gesprek op gang komt over geweldloosheid en rechtvaardige vrede.

Makkelijke antwoorden op complexe situaties zijn er niet. Wel kunnen we ons laten leiden door waarden en principes die onze geloofstradities ons aanreiken. Ik heb het ooit mooi horen zeggen: "Laten we het hoofd koel houden, maar ons hart laten branden met liefde."

Gerard Moorman

ZORG VOOR DE SCHEPPING

Wereldgebedsdag voor de schepping / Periode voor de schepping

Vorig jaar, vlak na het uitbrengen van Laudato Si', riep paus Franciscus 1 september 2016 uit tot Wereldgebedsdag voor de zorg van de schepping. Voor parochies en religieuze gemeenschappen is het nu tijd om voorbereidingen te treffen om deze gebedsdag te vieren.

Op de website www.laudato-si.nl vindt u een voorbeeldliturgie die speciaal voor de Nederlandse landelijke werkgroep Laudato Si' is samengesteld. Op de homepage is ook een link te vinden naar de Belgische site Ecokerk.be die een brochure heeft gemaakt met liturgische teksten en bezinnende teksten voor de Wereldgebedsdag. Engelstalig materiaal is te vinden op de site van de Global Catholic Climate Movement.

De periode voor de schepping bestaat al langer. De oorsprong ervan ligt bij de eerste Europese Oecumenische Kerkenconferentie in 1989 (Bazel). Daar stond de samenhang van vrede, gerechtigheid en de zorg voor de schepping centraal. Als antwoord daarop liet de oecumenische patriarch van de orthodoxe kerken Dimitrios I op 1 september 1989 een oproep uitgaan om de komende veertig dagen in gebed, doen en laten, extra aandacht te besteden aan onze zorg voor onze aarde. Dit is uitgroeid tot een oproep van de gezamenlijke Europese Kerken - katholiek, protestant en orthodox - om van 1 september 2016 tot de 2e zondag in oktober 2016 in een viering en daarbuiten onze gelovige betrokkenheid op God en de schepping zichtbaar te maken in woord en daad.

Op de website laudato-si.nl staan onder de tabbladen 'verdieping' en 'vieren' allerlei suggesties om tijdens deze periode extra aandacht te besteden aan het milieu, in vieringen of in persoonlijke reflectie. Er is inmiddels ook een eigen Laudato Si' Facebook-community opgezet. Zie: <https://www.facebook.com/LaudatoSi.NL>

2015 was een dodelijk jaar voor milieuactivisten

Vorig jaar vonden 185 milieuactivisten in 16 verschillende landen de dood tijdens het uitoefenen van hun werk, het hoogste aantal sinds 2002. Dat zegt *Global Witness*. Deze internationale milieu- en mensenrechtenorganisatie spreekt van een stijging van 59 procent ten opzichte van 2014. Het aantal doden kan echter nog hoger liggen, omdat er veel regio's zijn van waaruit *Global Witness* geen informatie krijgt vanwege sterke mediarepressie zoals in China, Centraal Azië en bepaalde delen van Afrika.

Het land waar de meeste doden vielen, is Brazilië met 50 bevestigde doden onder milieuactivisten. In de Filipijnen vonden 33 activisten de dood, waaronder 25 inheemse Lumad die oppositie voerden tegen mijnbouw in de regio Mindanao.

De activisten werden vermoord omdat ze optraden tegen illegale houtkap, zich verzetten tegen de productie van palmolie en andere industriële ontwikkelingsprojecten, of voor de landrechten van hun gemeenschap opkwamen.

Westerse investeringsprojecten die het niet al te nauw nemen met de landrechten of de rechten van de inheemse bevolking, zijn volgens *Global Witness* een andere oorzaak voor het hoge aantal doden in 2015. Als voorbeeld verwijst de organisatie naar de Nederlandse en Finse ontwikkelingsbanken die de Agua Zarca-dam financierden, een waterkrachtproject in Honduras. Voor de bouw moest een rivier wijken die erg belangrijk is voor de inheemse Lenca-gemeenschap. Milieuactiviste Berta Caceres, zelf Lenca, die vorig jaar de prestigieuze Goldman Environmental Prize won, werd na jaren van bedreigingen in maart van dit jaar vermoord. Nadat enkele weken later ook haar collega Nelson Garcia vermoord was teruggevonden, schortten zowel de Nederlandse FMO als het Finse Finnfund hun betalingen aan dit project op.

(Bron: IPS, 24 juni 2016)

Dialogo binnen de r.k. over geweldloosheid gaat door

Dit voorjaar vond in Rome een internationale conferentie plaats over geweldloosheid en rechtvaardige vrede, georganiseerd door de Pauselijke Raad voor Gerechtigheid en Vrede en Pax Christi International. Ook de Commissie Gerechtigheid & Vrede van de Mannelijke en Vrouwelijke Generale Oversten waren betrokken bij de voorbereidingen, evenals de Amerikaanse *Leadership Conference of Women Religious*, Maryknoll, St. Columban's Mission Society en de Franciscaanse *Pace e Bene Nonviolence Service*.

In de slotverklaring van de conferentie wordt de Kerk opgeroepen:

- de katholieke sociale leer over geweldloosheid verder te ontwikkelen. De deelnemers roepen de paus specifiek op om een encycliek uit te brengen over geweldloosheid en rechtvaardige vrede;
- evangelische geweldloosheid expliciet te integreren in het leven en werken van de Kerk, ook het sacrale leven, op alle niveaus: bisdommen, parochies, scholen, universiteiten, seminaries, religieuze instituten, etc.;
- geweldloze acties en strategieën te stimuleren (zoals gewelddoos verzet, trauma healing, bescherming van ongewapende burgers, conflictransformatie);
- een wereldwijd gesprek op gang te brengen over geweldloosheid, samen met mensen uit andere geloofstradities, om op die manier antwoord te geven op de enorme crises van onze tijd vanuit de visie en strategieën van geweldloosheid en rechtvaardige vrede;
- niet langer de theorie van de 'rechtvaardige oorlog' te gebruiken of te onderrichten; door te gaan met het pleidooi om oorlog en atoomwapens te stoppen;

De conferentie was in veel opzichten historisch. Nog nooit heeft het Vaticaan zich zo duidelijk uitgesproken ten gunste van geweldloosheid. Het uitdragen van de boodschap van geweldloosheid wordt door enkele groepen, religieuze instituten en individuen met kracht voortgezet. Zo roept de Commissie 'Gerechtigheid & Vrede' van de Generale Oversten van Religieuze Instituten (UISG/USG) op om kennis te nemen van de slotverklaring en deze verder te verspreiden. De volledige tekst van de verklaring '*An appeal to the Catholic Church to re-commit to the centrality of Gospel nonviolence*' is te vinden op:

[Pax Christi RK kerk en geweldloosheid](#)

Vredesboodschap van bisschoppen**Zuid-Soedan**

In Zuid-Soedan zijn de gewelddadigheden de laatste maanden weer opgelaaaid, met vele doden en een nog verder ontwrichte samenleving als gevolg. De katholieke kerk is in het verscheurde land een van de weinige partijen met moreel gezag en middelen om ontwikkelingsprocessen op gang te zetten. Het is daarom veelbetekenend dat de katholieke bisschoppen op 16 juni 2016 een krachtige boodschap hebben gepubliceerd waarin zij nadrukkelijk wijzen op de conferentie over geweldloosheid die dit voorjaar plaatsvond in Rome. Ze citeren uit de slotverklaring van de conferentie: "We geloven niet dat er zoiets bestaat als een 'rechtvaardige oorlog' ... Paus Johannes XXIII schreef dat oorlog niet de juiste manier is om het recht te herstellen; paus Paul VI had het over het verband tussen vrede en ontwikkeling; paus Johannes Paulus II zei dat 'oorlog iets is van een tragisch verleden'; paus Benedictus XVI zei dat 'de vijand liefhebben de kern is van de christelijke revolutie'; en paus Franciscus zei dat 'de werkelijke kracht van de christen de kracht is van waarheid en liefde die ertoe leiden dat men elke vorm van geweld afzweert. Geloof en geweld zijn niet verenigbaar'.

De bisschoppen protesteren tegen de ethiek van geweld in hun land. "We herhalen nogmaals de boodschap van de conferentie over geweldloosheid en rechtvaardige vrede, dat geweld nooit de oplossing is en eenvoudigweg leidt tot nog meer geweld. We willen een halt toeroepen aan de militaristische cultuur in Zuid Soedan, waar zelfs burgers aanvalsgeweren dragen. We veroordelen de wapenindustrie die deze wapens levert en willen de nadruk leggen op de noodzaak van een vreedzame ontwapening van burgers. We zijn verbijsterd door het feit dat duizenden jonge mannen wapens dragen terwijl we niet eens geld genoeg hebben om basale diensten te leveren aan onze eigen mensen. We zijn ontzet over de berichten dat er nog steeds veel kindsoldaten zijn. We smeken dat de levens van onze kinderen gespaard mogen blijven; laat hen zich voorbereiden op de toekomst door middel van onderwijs in plaats van dat zij gevangen zitten in een spiraal van geweld."

Duurzame vrede, zo schrijven ze, "kan alleen tot stand komen door persoonlijke transformatie, bekering, een verandering van hart die door Gods genade tot stand komt door gebed." Ze eindigen hun open brief door de gewelddadige dood in herinnering te roepen van de Slowaakse missiezuster Veronika Theresia Racková SSPs die op 24 mei 2016. werd neergeschoten door drie soldaten van een van de strijdende partijen. "In de ogen van het volk dat zij diende is zij reeds een martelares. Moge zij rusten in vrede."

Voor de volledige tekst van de verklaring van de bisschoppen, zie [Solidarity with Sudan](#))

(Bron: CWA, 21/6/2016)

Wereldwijd nog steeds miljarden dollars naar clustermunitie producenten

158 financiële instellingen investeerden de afgelopen vier jaar in totaal 28 miljard dollar in bedrijven die clustermunitie maken. Dat blijkt uit de update van het onderzoeksrapport *Worldwide Investments in Cluster Munitions; a shared responsibility* van PAX. De Nederlandse instellingen doen het relatief goed, met Aegon als negatieve uitzondering.

Clustermunitie is een internationaal verboden wapen onder de Conventie inzake Clustermunitie (CCM). 119 Landen zijn hierbij aangesloten. Toch is clustermunitie recent nog gebruikt in Jemen door de coalitie onder leiding van Saoedi-Arabië. Eén specifiek type clustermunitie dat in Jemen is gebruikt, wordt gemaakt door het Amerikaanse bedrijf Textron. Een Amerikaanse dochteronderneming van Aegon investeert in dit bedrijf.

"Financiële instellingen moeten op geen enkele manier betrokken willen zijn bij clustermunitie, dus ook niet via dochterondernemingen in het buitenland", stelt Suzanne Oosterwijk, projectleider Clustermunitie bij PAX. "Clustermunitie maakt geen onderscheid tussen burgers en militairen. En ook jaren na het gebruik vallen er nog vele doden, omdat niet alle bommen direct ontploffen."

(Bron: [paxvoorvrede.nl](#), 16 juni 2016)

zr Veronika. foto: SSPS

Aandeelhouders zetten Shell onder druk

Follow This is een actiegroep die het eind mei gedaan wist te krijgen om tijdens een vergadering van aandeelhouders van Shell spreektijd te krijgen. De actiegroep vindt dat Shell het roer drastisch om moet gooien en zich moet richten op duurzame energie. De groep kreeg zoveel aandacht dat Shell zich gedwongen zag om in het openbaar 'mee te bewegen' - zonder dat dit al direct tot een ingrijpende koerswijziging leidt. *Follow This* gaat door en roept sympathisanten op om één of meer Shell aandelen aan te schaffen en zo de druk op te voeren. Een enkel aandeel kost € 28.- en geeft al toegang tot de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.

Voor de meeste landelijke en lokale kerkleiders waren aandelen 'in olie' jarenlang een vanzelfsprekende en zekere belegging. Ook zij worden zich langzaam bewust van de grote veranderingen die de toekomst van de wereld van ons allemaal vraagt. 'Duurzaam beleggen' is een kwestie die om verdere bezinning en nieuwe keuzes vraagt.

Binnen de PKN heeft een groep van ongeveer driehonderd mensen het Synodebestuur gevraagd om te kiezen voor een 'fossielvrij' financieel beleid – een verzoek dat - na enige vertraging - dit najaar in bespreking komt. Er is ook een groep binnen de PKN bezig met onderzoek naar de mogelijkheden om een beleggingsfonds te stichten dat aan christelijk geïnspireerde morele criteria voldoet. U kunt ook zelf de bezinning in uw eigen kerk bevorderen door met uw parochie- of kerkbestuur of penningmeester over groen, ethisch beleggen in gesprek te gaan. Zie ook: <https://www.groenekerken.nl/>)

(Bron: Nieuwsbrief Groene Kerkenactie)

Olympische Spelen zonder mensenhandel

Het is een treurig gegeven: bij mega evenementen waar grote aantallen mensen op af komen, is ook een explosieve toename te zien van prostitutie. De Braziliaanse Vereniging van Religieuzen

Tegen Mensenhandel voert, evenals twee jaar geleden tijdens de Wereldkampioenschappen voetbal van 2014, aan de vooravond van de Olympische Spelen in Rio de Janeiro weer campagne tegen mensenhandel onder het motto *Um grito pela vida* – 'een schreeuw om het leven'. Doel is om het bewustzijn van het publiek te vergroten van de seksuele uitbuiting van vrouwen en jongeren door criminele organisaties.

(Bron: Nieuwsbrief mei 2016 van de JPIC commissie van de UISG/USG)

Stop het patenteren van planten

Steeds vaker vragen grote internationale bedrijven patent aan op natuurlijke eigenschappen van groenten. Dit gaat bijvoorbeeld over eigenschappen die een plant minder gevoelig maken voor bepaalde ziektes en plagen. Zo is er patent verleend aan Syngenta, een van de grootste zaadbedrijven ter wereld, dat paprika's heeft ontwikkeld met een natuurlijke afweer tegen de witte vlieg, een schadelijk insect. Deze eigenschap komt van een wilde paprika uit Jamaica. Toch claimt het bedrijf dat het hún uitvinding is. Door het patent wordt één bedrijf eigenaar van alle zaden, vruchten en planten die deze natuurlijke afweer in zich hebben. Met als gevolg dat andere bedrijven de paprikarassen met deze eigenschap niet meer vrij mogen gebruiken voor ontwikkeling van nieuwe (sterkere of betere) groenterassen. Gevolg is dat de ontwikkeling van nieuwe rassen wordt geremd, terwijl dit hard nodig is om rassen bestand te maken tegen bijvoorbeeld klimaatverandering.

Zaadbedrijven die geen toegang hebben tot gepatenteerde eigenschappen worden uit de markt gedrukt. Er blijven dus minder zaadbedrijven over.

De controle over de wereldwijde zaad- en voedselproductie komt bij enkele multinationals te liggen.

Hierdoor zal de diversiteit aan groenten (bijvoorbeeld tomaat, broccoli ect.) en rassen (soorten tomaten ect.) afnemen en zullen de prijzen stijgen.

Landbouworganisaties Bionext, LTO en 32 andere organisaties uit 27 Europese landen hebben bij het Europees Octrooi Bureau bezwaar gemaakt tegen het octrooi van Syngenta op de rode paprika.

De behandeling zou begin juni zijn, maar dit werd kort tevoren uitgesteld. Bionext voert de publiekscampagne 'De Grootste Zaadbank van Nederland'. Ze roept individuele tuiniers op enkele bedreigde zaden te bewaren in tuinen en diepvriezers om ze uit handen te houden van zaadmultiplicatie. Zie:

<http://www.degrootstezaadbank.bionext.nl/>

VLUCHTELINGEN

NGO's veroordelen nieuw EU-beleid dat migratie moet tegengaan

In een gezamenlijke verklaring in de Europese Raad hebben ruim 100 niet-gouvernementele organisaties (NGO's) uit vele EU-landen gepleit voor een EU-migratiebeleid dat is gebaseerd op de rechten van de mens, in plaats van op afschrikking en staatsveiligheid. In haar laatste mededeling stelt de Europese Commissie voor om een breed scala van instrumenten voor externe samenwerking te gebruiken om de komst van migranten en vluchtelingen naar Europa te beteugelen. Afhankelijk van hun bereidheid om samen te werken, zullen derde landen ofwel worden gestraft (door te snijden in ontwikkelingshulp) of beloond voor hun inspanningen om onderdanen terug te nemen en om migratie naar Europa te ontmoedigen.

De NGO's zijn van oordeel dat de EU zich met dit soort controle van migratie op een hellend vlak bevindt; de EU sluit deals met landen met twijfelachtige reputatie op het vlak van mensenrechten. Zij wijzen de EU erop dat de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor schendingen van de mensenrechten niet ophouden bij de grenzen van Europa.

Alleen een lange termijn inzet voor sociale rechtvaardigheid, solidariteit en mensenrechten kunnen zorgen voor een humane en duurzame oplossing voor vluchtelingen, migranten en de EU.

(Bron: Justice & Peace Nederland)

Herdenking van omgekomen vluchtelingen

In 2009 besloot de Conferentie van Europese Kerken (CEC) te Lyon, dat zij zich ervoor zou inzetten dat kerken in Europa de vele vluchtelingen en migranten herdenken die elk jaar omkomen tijdens hun tocht naar Europa. De cijfers zijn werkelijk schrikbarend: de afgelopen 15 jaar zijn er 14.309 vluchtelingen verdrongen in de Middellandse Zee of Atlantische Oceaan. Dit zijn alleen de geregistreerde sterfgevallen; het werkelijke aantal doden zullen we nooit weten, omdat veel van dit soort drama's zich aan ons zicht onttrekken. Vanwege verscherpte grenscontroles nemen vluchtelingen steeds gevaarlijkere routes, met als gevolg dat het aantal doden elk jaar stijgt.

Op <http://15years.morizbuesing.com/> is grafisch weergegeven waar en hoeveel doden er zijn gevallen.

In Nederland wordt sinds 2010 rond Allerzielen een herdenking gehouden voor de omgekomen vluchtelingen. Ook dit jaar vindt deze herdenking weer plaats (zie agenda). Kerken die plaatselijk een herdenking willen organiseren kunnen gebruik maken van liturgische handreikingen van de *Churches Commission for Migrants in Europe* (CCME), zie: [Resource Guide CCME](#). Een voorbeeldliturgie in het Nederlands kan worden aangevraagd bij de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR): cubr@knr.nl

Vluchtelingenverklaring Raad van Kerken

De Wereldraad van Kerken (WCC), de Conferentie van Europese Kerken (CEC), de Commissie van de Kerken voor Migranten in Europa (CCME) en de Protestantse Kerk in Nederland (PKN), hebben van 14 tot 16 juni 2016 in Lunteren een conferentie georganiseerd over de vluchtelingen crisis. Daaraan namen meer dan zestig vertegenwoordigers van kerken deel, die zich in heel Europa inzetten met en voor vluchtelingen.

Na afloop brachten de deelnemers een verklaring uit. Europa is in de greep van angst, schrijven de deelnemers: "Er is zichtbare en alom aanwezige angst. De levensangst om het geweld dat vluchtelingen verdrijft van hun huis, de angst om gevaren onderweg, - ruimschoots als reëel bewezen door de duizenden die het leven verloren tijdens de overtocht over de Middellandse Zee - en de angst om de ontvangst óf de afwijzing die hen te wachten staat in de landen van aankomst. In de ontvangende landen draaien angsten om het effect van immigratie op de eigen normen en waarden, druk op lokale voorzieningen die soms al zwaar beproefd worden zoals in

Griekenland, en de politieke manipulatie van deze angsten en twijfels.

Tegen deze achtergrond is een boodschap te vinden in Jesaja 41:10: "Wees niet bang, Ik ben met U'. Angst verlamt waar daadwerkelijke solidariteit en barmhartigheid in de ontvangende landen een fundamentele, noodzakelijke voorwaarde is bij het bieden van humanitaire ondersteuning aan de behoeften van vluchtelingen."

De ondertekenaars wijzen op de vele kerkelijke initiatieven voor vluchtelingen overal in Europa: "In heel Europa zijn duizenden vrijwilligers in de weer met omvangrijke programma's die dagelijkse ondersteuning aan vluchtelingen bieden. Al doende vullen zij de, soms te beperkte, diensten die de staat biedt, aan. Door deze verantwoordelijkheden op zich te nemen, versterken de kerken en kerkelijke organisaties hun morele recht om hun overheden op te roepen hun verplichtingen onder de Europese en internationale mensenrecht-verdragen na te komen." Van dit morele recht maken kerken echter te weinig gebruik. De verklaring roept dan ook op dat meer te gaan doen: "De Lunteren Conferentie roept kerken en kerkelijk organisaties op, in de huidige vluchtelingen crisis hun inzet in het publieke debat te versterken en hun inspanningen vóór en met vluchtelingen op te voeren." Voor meer informatie, zie:

<http://www.raadvankerken.nl/?b=4017>

Stay Human: campagne om de menswaardigheid overeind te houden t.a.v. vluchtelingen

In Nederland is de campagne *Stay Human* van start gegaan. De campagne roept iedereen op om vluchtelingen altijd te blijven zien en benaderen als mensen, en tevens om respectvol om te gaan met iedereen die in het gesprek over vluchtelingen een ander standpunt inneemt. Daarnaast wil *Stay Human* laten zien welke mogelijkheden er zijn om iets positiefs bij te dragen aan de omgang met en het gesprek over vluchtelingen.

Stay Human wordt gedragen door een snel groeiende beweging van mensen en organisaties. Op dit moment is er een coalitie van meer dan 40 organisaties betrokken die naar verwachting de komende maanden verder zal groeien. Onder de partners bevinden zich maatschappelijke organisaties die betrokken zijn bij vluchtelingenwerk, maar ook organisaties als PAX, Greenpeace, het NOC*NSF en Scouting Nederland. Er wordt binnen de campagne een oproep gedaan om een actie door, voor, met of over vluchtelingen aan te melden. Aanmelden kan via: www.stayhuman.nu/activiteit-inzenden/

Europese wapenfabrikanten profiteren van vluchtelingencrisis

Stop Wapenhandel en het *Transnational Institute* (TNI) hebben onderzoek gedaan naar de manier waarop de defensie- en veiligheidsindustrie profiteert van de vluchtelingencrisis.

Dat levert een schokkend beeld op van bedrijven die eerst verdienen aan grootschalige wapenleveranties aan het Midden-Oosten en Noord-Afrika, en vervolgens aan het tegenhouden van vluchtelingen door het verkopen van materieel en technologie voor grensbewaking.

Met succes lobbyen deze bedrijven bij de EU om de grensbewaking verder op te voeren. De EU verstrekt hiervoor miljardensubsidies aan de wapenindustrie. Zie:

<http://stopwapenhandel.org/borderwars>

AGENDA

30 augustus 2016: sluitdatum voor het tekenen van het Manifest Laudato Si': tijdens het Christelijk Sociaal Congres dat van 31 augustus 2016 t/m 2 september 2016 wordt gehouden, zal het Manifest met alle handtekeningen worden aangeboden aan kardinaal Peter Turkson. Tekenen kan online: laudatosi.petities.nl U kunt het manifest ook bestellen bij ls@knr.nl

14 september 2016: Studiemiddag over 'werk en welvaart van morgen' met mgr. Gerard de Korte, ds. Ruben van Zwieten en ds. Dick Couvée. Bergkerk Amersfoort van 14.00 tot 17.00 uur (vanaf 13.30 uur inloop). Voor mensen die pastoraat en diaconaat met werk en leven willen verbinden. Deelname gratis, opgave via rvk@raadvankerken.nl. Voor programma en opgave: [Werk en welvaart van morgen](#)

17 – 25 september 2016: Vredesweek. In een tijd waarin angst voor terreur en oorlog de boventoon voert en duizenden vluchtelingen op zoek zijn naar een veilig heenkomen, organiseert vredesorganisatie PAX voor de 50ste keer de Vredesweek. In 2016 is het motto opnieuw 'Vrede verbindt'. Juist nu groeit het besef dat vrede niet vanzelfsprekend is. Het is een voorrecht waar we ons met elkaar voor moeten blijven inzetten.

18 september 2016: Walk of Peace – een landelijke interreligieuze vredesloop in het kader van de vredesweek in Enschede. De vredesloop zal een teken van solidariteit zijn met de Syrische gemeenschap en wordt georganiseerd door de taakgroep Pelgrimage van de Raad van Kerken in samenwerking met Pax. Voor mensen die in de benen willen komen voor de vrede en houden van een afwisselend programma. Van 12.00 uur tot 17.00 uur. Opgave bij Pax: [Walk of Peace](#)

1 oktober 2016: ontmoetingsdag Missio. Op zaterdag 1 oktober 2016 geeft Missio het startsein voor de Wereldmissiemaand op haar jaarlijkse Ontmoetingsdag in het Bonifaciushuis te Utrecht van 10.00 tot 13.00 uur.

Wereldmissiemaand staat dit jaar in het teken van de katholieke gelovigen in de Filippijnen. Theo van Loon, oud-missionaris in de Filippijnen zal een lezing verzorgen. De leden van de Filippijnse gemeenschap in Nederland (FCC) zullen eveneens hun medewerking aan de ontmoetingsdag verlenen. Meer informatie: www.missio.nl

29 oktober 2016: Relibazaar
Mariënborgvereniging: Toekomst van een illusie? Met diverse rondes workshop over uiteenlopende thema's zoals nieuwe geloofsuitingen, geloof en social media, vluchtelingen, Laudato Si', kerkgangers en kloostergangers etc. Meer informatie: <http://marienburgvereniging.nl/relibazaar.html>

6 november 2016: Allerzielenherdenking van overledenen aan de Europese buitengrenzen. Een moment om de dood te gedenken van de duizenden vluchtelingen die elk jaar omkomen tijdens hun vlucht naar Europa. Tevens een moment om stil te staan bij de oorzaken van alle leed. De herdenking vindt plaats tussen 17.00 en 18.00 uur op de steiger aan de Amstel voor Museum de Hermitage.

Voorafgaand is er een informatiebijeenkomst in het Wereldhuis, pal achter de Hermitage. Kijk voor meer informatie op: <http://noelhuis.nl/allerzielen-2016/>

12 november 2016: Landelijke startdag Vastenactie in Utrecht. Thema van de campagne van 2017 is Bruggen bouwen. Campagneland: El Salvador. Meer informatie: www.vastenactie.nl

12 november 2016: Welkom Hier' manifestatie in de Bergkerk te Amersfoort. In het kader van de jaarlijkse beraadingsdag over vluchtelingen van de Raad van Kerken, vindt op 12 november 2016 in Amersfoort een 'Welkom Hier' manifestatie plaats. Op deze manifestatie zal de kerkelijke solidariteit voor en met vluchtelingen in Nederland centraal staan. Kom op de initiatievenmarkt meer te weten over de vele activiteiten van kerken voor vluchtelingen en ongedocumenteerden, laat je tijdens het podiumprogramma inspireren door sprekers en performers die hun visie geven op de vluchtelingenthematiek en ga met elkaar in gesprek tijdens de themasessies over o.a. de lokale rol van kerken en Europese ontwikkelingen op het gebied van asielbeleid. Deze manifestatie wordt georganiseerd door Justice and Peace Nederland in samenwerking met de Raad van Kerken. Meer informatie over het programma volgt snel op www.welkomhier.nl

18 november 2016 het Franciscaans Studiecentrum en de Tilburg School of Theology in Utrecht organiseren een studiedag over 'Spiritualiteit als armoede, armoede als spiritualiteit'.

COLOFON:

*De CMBR is de missionaire commissie van de Konferentie Nederlandse Religieuzen. Deze nieuwsbrief verschijnt zes keer per jaar en is de opvolger van de elektronische nieuwsbrief 'Op zoek naar sporen van God'. Met deze nieuwsbrief willen we religieuzen en (leken-) missionarissen informeren over actuele thema's rond gerechtigheid, vrede, heelheid van de schepping en interreligieuze dialoog. Reacties en suggesties kunt u sturen naar: Postbus 111
5201 AC 's-Hertogenbosch
Tel. 073- 692 13 88
Email: cmbr@knr.nl*